

**СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА КЛАСИФІКАЦІЮ СПОСОБІВ РОЗВИТКУ
СТІНКИ МІКРОСПОРАНГІЇВ ПОКРИТОНАСІННИХ РОСЛИН НА
ПРИКЛАДІ РОДИНИ *ROSACEAE***

Колесник О.Б., Гасинець Я.С., Бесеганич І.В., Попович Г.Б.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

Питанню розвитку стінки пиляка в останні роки приділяється недостатньо уваги, хоч цей процес напряму впливає на розвиток фертильного пилку, а також, на процес вивільнення сформованих пилкових зерен із гнізда пиляка, як початковий етап у запиленні.

На сьогодні є певна неузгодженість у термінології щодо способів (типів) розвитку стінки пиляка у покритонасінних рослин. Різні автори притримуються різної класифікації, також це викликано й тим, що по-перше, ці процеси вивчено менш ніж у половини відомих на сьогодні родин; по-друге у деяких родин, зокрема і у *Rosaceae*, спостерігається поліморфізм розвитку стінки пиляка.

Для уточнення деяких деталей гістогенезу стінки пиляків нами було проведено дослідження на території Українських Карпат 23 видів рослин родини *Rosaceae*, що належать до 12 родів, частина видів раніше з ембріологічної точки зору не досліджувалась.

Результати проведених досліджень підтвердили наявність поліморфізму процесу формування (гістогенезу) стінки пиляка досліджуваних видів.

В зв'язку з тим, що наявні класифікації розвитку стінки пиляка не достатньо відображають специфіку поліморфізму у видів родини *Rosaceae*, запропоновано виділити три нові варіації в межах типу дводольних: var. normal, var. *Rosa* і var. *Crataegus*. Різниця між варіаціями полягає у порядку диференціації середніх шарів та особливостям диференціації тапетуму.

Нами запропоновано виділити для родини *Rosaceae* три варіації в межах типу дводольних:

- var. normal, що характеризується типовим проходженням гістогенезу стінки пиляка за типом дводольних (Davis, 1966) з відцентровим поступовим відокремленням шарів та формуванням одношарового переважно двоядерного тапетуму (деякі клітини можуть залишатися одноядерними). Ця варіація відмічається нами у родів *Filipendula*, *Aruncus* і *Spiraea*;

- var. *Rosa*, для якої характерна відмінність від var. normal, що полягає у тому, що вторинний паріетальний шар виокремлює ендотецій і середній шар, від цього середнього шару утворюється два (рідше – три) середніх шари. Тапетум тут так само, як і у попередньої варіації, одношаровий переважно двоядерний. Ця варіація відмічається нами для родів: *Agrimonia*, *Sanguisorba*, *Alchemilla*, *Rosa*, *Fragaria* і *Potentilla*.

- var. *Crataegus*, яка відрізняється від var. normal тим, що, як у var. *Rosa* вторинний паріетальний шар виокремлює ендотецій і середній шар, від цього середнього шару утворюється два середніх шари, з них внутрішній (переважно) поділяється ще раз, внаслідок чого утворюється три середніх шари. Тапетум, на відміну від попередніх варіацій, двошаровий з поліплоїдизацією клітин. Ця варіація відмічається нами для родів *Crataegus* і *Cotoneaster*.